

APPLYING EU ANTI-DISCRIMINATION LAW

Funded under the Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020
of the European Commission

dr. Vesna Bergant Rakočević
Senior higher Judge, Higher Court, Ljubljana, Slovenija

The role of the national judge in applying the EU anti-discrimination directives:

- Applying EU law in domestic proceedings
- Practical tips for submitting a preliminary ruling procedure

Pravo skupnosti in nacionalna sodišča

- izvajanje evropskega prava zagotavljajo DČ, njihova nacionalna sodišča
- naloga nacionalnih sodišč - pravilna uporaba EP - obvezna ***konformna razlaga***
- ***načelo prevlade*** prava EU

Neposredni učinek in konsistentna razlaga

- nacionalna sodišča so evropska sodišča
- uporaba prava EU po uradni dolžnosti
- uredbe za državljane, direktive za države
- *interpretatio Europea*, **konsistentna** ali lojalna razlaga - nacionalnega prava!

Potencialne napake pri uporabi prava EU

1. Restriktivna interpretacija argumentov strank
2. Terminologija
3. Kršitev obveznosti obrazložitve v kontekstu prava EU
4. Kršitev obveznosti zahtevati PO
5. Nedovoljene zahteve za PO
6. Napačna interpretacija področja
7. Napačna uporaba prava EU (časovno, primarno, sekundarno, mednarodne pogodbe)

OPOMNIK

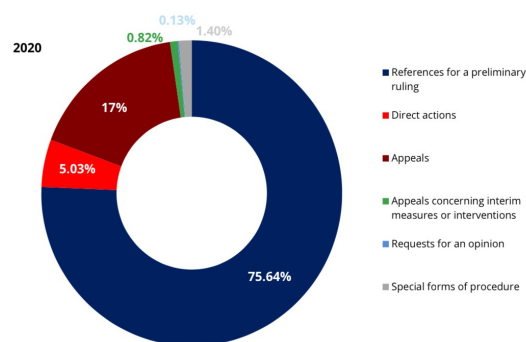
- dejansko stanje z nadnacionalnim (EU) elementom?
- katere norme so relevantne?
- kako jih interpretirati?
- spisec potencialnih napak!
- zahteva za PO?
- uporaba prava EU!

V nadaljevanju nekaj številk (Fact&Figures)

Vir: SEU, Letno poročilo, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7000/

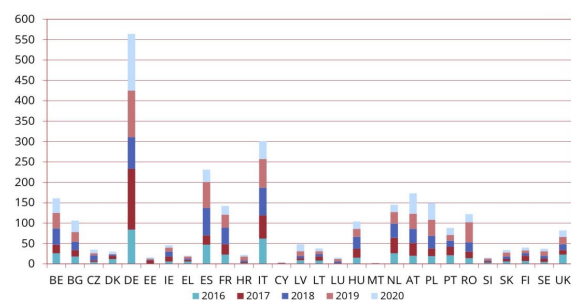
II. New cases – Nature of proceedings (2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
References for a preliminary ruling	470	533	568	641	556
Direct actions	35	46	63	41	37
Appeals	168	141	193	256	125
Appeals concerning interim measures or interventions	7	6	6	10	6
Requests for an opinion		1		1	1
Special forms of procedure ¹	12	12	19	17	10
Total	692	739	849	966	735
Applications for interim measures	3	3	6	6	3

1) The following are considered to be 'special forms of procedure': legal aid; taxation of costs; rectification; failure to adjudicate; application to set aside a judgment delivered by default; third-party proceedings; interpretation; revision; examination of a proposal by the First Advocate General to review a decision of the General Court; attachment procedure; cases concerning immunity.

V. New cases – References for a preliminary ruling by Member State (2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Belgium	26	21	40	38	36	161
Bulgaria	18	16	20	24	28	106
Czech Republic	5	4	12	5	9	35
Denmark	12	8	3	1	6	30
Germany	84	149	78	114	139	564
Estonia	1	7	2	3	3	16
Ireland	6	12	12	10	5	45
Greece	6	4	3	5	2	20
Spain	47	23	67	64	30	231
France	23	25	41	32	21	142
Croatia	2	3	3	10	4	22
Italy	62	57	68	70	44	301
Cyprus		1		1		2
Latvia	9	5	5	12	17	48
Lithuania	8	10	6	7	7	38
Luxembourg	1	1	4	6	3	15
Hungary	15	22	29	20	18	104
Malta	1			1		2
Netherlands	26	38	35	28	18	145
Austria	20	31	35	37	50	173
Poland	19	19	31	39	41	149
Portugal	21	21	15	14	17	88
Romania	14	16	23	49	20	122
Slovenia	3	3	2	5	2	15
Slovakia	6	6	6	10	6	34
Finland	7	13	6	7	7	40
Sweden	5	8	7	11	6	37
United Kingdom	23	11	14	18	17	83
Total	470	533	568	641	556	2 768

III. New cases – Subject matter of the action (2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
Access to documents	6	1	10	5	1
Accession of new States		1			
Agriculture	27	14	26	24	15
Approximation of laws	34	41	53	30	35
Arbitration clause		5	2	3	1
Area of freedom, security and justice	76	98	82	107	95
Citizenship of the Union	7	8	6	8	11
Commercial policy	20	8	5	10	8
Common fisheries policy	3	1	1	1	2
Common foreign and security policy	7	6	7	19	1
Company law	7	1	2	3	1
Competition	35	8	25	42	16
Consumer protection	23	36	41	72	37
Customs union and Common Customs Tariff	13	14	13	18	19
Economic and monetary policy	1	7	3	11	12
Economic, social and territorial cohesion		2	1	1	2
Education, vocational training, youth and sport		2			
Employment					1
Energy	3	2	12	6	7
Environment	30	40	50	47	23
External action by the European Union	4	3	4	4	4
Financial provisions (budget, financial framework, own resources, combating fraud and so forth)	3	6	6	8	7
Free movement of capital	4	12	9	6	9
Free movement of goods	3	6	4	8	5
Freedom of establishment	16	8	7	8	22
Freedom of movement for persons	28	16	19	40	14
Freedom to provide services	15	18	37	12	11
Industrial policy	3	6	4	7	1
Intellectual and industrial property	66	73	92	74	51
Judicial cooperation in civil matters					1
Law governing the institutions	22	26	34	38	27
Principles of EU law	11	12	29	33	29
Public health	1	1	4	6	4
Public procurement	19	23	28	27	13
Registration, evaluation, authorisation and restriction of chemicals (REACH Regulation)	2	2	1	3	
Research and technological development and space	3	3	1		
Social policy	33	43	46	41	32
Social security for migrant workers	10	7	14	2	6
State aid	39	21	26	59	17
Taxation	70	55	71	73	65
Transport	32	83	39	54	99
TFEU	676	719	814	910	704
Safety control			1		
Protection of the general public			1	1	
Euratom Treaty			2	1	
Principles of EU law			1	1	
EU Treaty			1	1	
Law governing the institutions			2		
Privileges and immunities	2		2	3	2
Procedure	13	12	12	16	10
Staff Regulations	1	8	16	35	19
Others	16	20	32	54	31
OVERALL TOTAL	692	739	849	966	735

IV. New cases – Subject matter of the action (2020)

	References for a preliminary ruling	Direct actions	Appeals	Appeals concerning interim measures or interventions	Requests for an opinion	Special forms of procedure	Total
Access to documents			1				1
Agriculture	8	1	6				15
Approximation of laws	35						35
Arbitration clause			1				1
Area of freedom, security and justice	95						95
Citizenship of the Union	10		1				11
Commercial policy	2		6				8
Common fisheries policy	2						2
Common foreign and security policy	1						1
Company law	1						1
Competition	12		4				16
Consumer protection	37						37
Customs union and Common Customs Tariff	19						19
Economic and monetary policy	2		8	2			12
Economic, social and territorial cohesion	1		1				2
Employment	1						1
Energy	3	1	3				7
Environment	16	7					23
External action by the European Union	3		1				4
Financial provisions (budget, financial framework, own resources, combating fraud and so forth)	3		4				7
Free movement of capital	9						9
Free movement of goods	5						5
Freedom of establishment	22						22
Freedom of movement for persons	13		1				14
Freedom to provide services	11						11
Industrial policy	1						1
Intellectual and industrial property	11		40				51
Judicial cooperation in civil matters	1						1
Law governing the institutions	2	5	15	4	1		27
Principles of EU law	29						29
Public health	2		2				4
Public procurement	13						13
Social policy	32						32
Social security for migrant workers	5	1					6
State aid	4	2	11				17
Taxation	61		4				65
Transport	83	16					99
TFEU	555	37	105	6	1		704
Privileges and immunities	1					1	2
Procedure			1			9	10
Staff Regulations			19				19
Others	1		20			10	31
OVERALL TOTAL	556	37	125	6	1	10	735

Metodologija priprave; pravna podlaga za izvedbo postopka PO

- 267. čl. PDEU
- 23. čl. Statuta Sodišča EU
- 93. do 118. čl. Poslovnika Sodišča EU
- Priporočila SEU nacionalnim sodiščem
- Procesna zakonodaja DČ!

Predmet predhodnega odločanja

a) primarno pravo EU:

- mednarodne pogodbe, ki določajo pravni okvir EU: Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU), Pogodba o Evropski uniji (PEU), Pogodba o Evropski skupnosti za atomsko energijo, protokoli in priloge k mednarodnim pogodbam, mednarodne pogodbe o pristopu držav članic k EU uniji in druge mednarodne pogodbe,

– Listina EU o temeljnih pravicah,

– temeljna načela glede na prakso Sodišča EU.

b) sekundarno pravo EU:

uredbe, direktive, sklepi, priporočila in mnenja (akti institucij, organov, uradov ali agencij Unije).

Sodišče EU v postopku predhodnega odločanja lahko odloča tudi o njihovi veljavnosti (b.tč. 1. odst. 267. čl. PDEU).

Namen PO

Preprečiti, da bi se v katerikoli DČ izoblikovala nacionalna praksa, ki ne bi bila skladna s pravom EU.

Kriteriji CLIFIT

Zadeva *Cilfit* (C-283/81 z dne 6. oktobra 1982) ima nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, dolžnost predložiti zadevo SEU, kadar se mu postavi vprašanje glede razlage PDEU in te obveznosti nima zgolj v primeru, če oceni:

- da postavljeno vprašanje pred sodiščem ni bistveno/upoštevno (nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari), če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, z dne 20. julija 2017);
- da je Sodišče zadevno določbo prava Unije že razložilo;
- da je pravilna uporaba prava EU jasna oz. tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma (*doktrina jasnega predpisa*; ***acte clair***).

Značilnosti postopka PO

- **Incidenčnost:** postopek po 267. čl. PDEU je vmesni postopek, ne morejo ga začeti stranke postopka v glavni stvari pred sodiščem DČ. Aktivno legitimirano je nacionalno sodišče DČ.
- **Predhodnost:** razlaga norme prava EU in/ali vsebinsko dopolnjuje zgornjo premiso pravnega silogizma; je nujna, odločilna za končno odločitev v sporu o glavni stvari.
- **Obvezujoč učinek *erga omnes*** (in ex tunc): Nacionalno sodišče DČ je vezano na odločbo Sodišča EU, prav tako zavezuje tudi druga sodišča DČ, ki bi se znašla v enaki ali podobni razlagalni dilemi.

Vsebina predloga; 94. člen Poslovnika SEU

Kaj mora vsebovati predlog za sprejetje predhodne odločbe?

Poleg besedila vprašanj, ki se Sodišču predložijo v predhodno odločanje, predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje:

- 1) **povzetek predmeta spora in relevantnih dejstev**, kakor jih je ugotovilo predložitveno sodišče oz. navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja temeljijo;
- 2) **vsebino nacionalnih določb**, ki naj bi se uporabile v obravnavani zadevi;
- 3) in po potrebi relevantno **nacionalno sodno prakso**;
- 4) **razloge**, ki so predložitvenemu sodišču **vzbudili dvom glede razlage** ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije;
- 5) in **pojasnitev zveze** med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari.

Vprašanje sodišču - osrednji, bistveni del predloga (Priporočila SEU)

Vprašanje mora biti:

- **V jeziku DČ** (enako kot celoten predlog, ki ga nato prevede SEU – delovni jezik je francoščina).
- Posebej **izpostavljeno** v predlogu.
- **Nedvoumno, neposredno, jasno**, ne predlogo, brez kratic, okrajšav ali žargona.
- **Samozadostno** (ne potrebuje dodatnih pojasnil).
- **Konkretizirano** z dejanskimi okoliščinami (ne sme biti abstraktno ali hipotetično).
- **Dvodelno**: del predpisa + vprašanje.
- **Vprašanj je lahko več**, lahko so hierarhično razporejena (primarno, podredno itd.)

SEU odgovori samo na vprašanje: „Člen XY Direktive je treba razlagati tako, da...“

PREDLOG - SPLOŠNO

Navedba predložitvenega **sodišča** in **stanje spisa** (senat in sestava ter prekinitev);

- **Stranke** o postopku v glavni stvari (+zastopniki zaradi vročanja);
- Opis **predmeta** spora;
- Navedba relevantnih **dejstev**;
- Relevantno **nacionalno pravo in nacionalna sodna praksa**;
- Razlogi, ki **vzbujajo dvom** v razlago prava EU;
- **Vprašanje** (izpostavljeno);
- Opcijsko: - **mnenje predložitvenega sodišča**;
- predlog za **nujno/hitro** obravnavo.

PREDLOG-TEHNIČNO (Priporočila SEU)

Obseg: 10 strani (Times New Roman, velikost 12)

- **Jasen, jednat, samo bistveno za odločitev**, izogibanje povzetkom navedb in vseh predhodnih procesnih dejanj
- **Slabosti obsežnejših predlogov?** Npr. predlog, ki ima 24 strani, več daljših vprašanj, od teh nekatera vezana, zahteven jezik, podan predlog za hitro izvedbo itd. **SEU v takem primeru samo naredi povzetek in prevede izključno povzetek – možen odmik od bistva, ki ga želi predložitveno sodišče DČ?**
- **Oblika** predloga: brez omejitev (stvar odločitve predložitvenega sodišča) – upoštevati, da bo vročen vsem zainteresiranim subjektom (državam članicam, Komisiji itd.). Zaželeno: bel, A4 papir, pisava Times New Roman (Arial), 12, 1,5 razmik, 2,5 cm robovi
- **Jezik:** jasen, preprost, jednat, kratki stavki (zaradi izdelave prevodov)
- **Način pošiljanja:** fizično ali elektronsko
- **Zaželeno elektronsko**, <https://curia.europa.eu/e-Curia/login.faces>

Hvala za pozornost in lep pozdrav iz
Ljubljane!

